

BUITEN

23^E JAARGANG N^O. 19

ZATERDAG 11 MEI 1929

BANGKOK. WAT PO, EEN DER OUDERE TEMPELS

Redactrice: RO VAN OVEN

INHOUD:

GALATEA EN HANS BRIL, DOOR JAN WALCH (19)	BLZ. 218
EEN NIEUWE WEDSTRIJD: KORTE VERHALEN . . .	BLZ. 219
BANGKOK, DE TEMPELSTAD VAN ACHTER-INDIË (GEÏLL.) DOOR G. G. VAN DER KOP	BLZ. 217, 220—222
EERSTE LENTEDAG DOOR EMMY VAN LOKHORST	BLZ. 222
TUINDORPEN (SLOT), (GEÏLL.), DOOR J. BOTEREN- BROOD	BLZ. 223—225
DE LEGENDE VAN HET MEER VAN BAGENDIT DOOR C. H.-M.	BLZ. 224
DE AVONTUREN BIJ EEN OLIFANTENJACHT (GEÏLL.) DOOR MAJOR E. W. OLIVER. (GEWEZEN VEE- AKTSENJKUNDIG ADVISEUR VAN DE REGERING VAN BRITSCHE-INDIË)	BLZ. 225
KLEINE GENOEGENS (GEÏLL.) DOOR ARNOLD FRAN- KEN	BLZ. 226—227
HET VERHAAL VAN EEN WRAAKNEMING DOOR K. KIKUCHI. (VERTAALD DOOR J. B. SNELLEN EN J. KUMAKURA) (1)	BLZ. 228
AAN DE WALLEN TE MUIDEN (ILL.)	BLZ. 228

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

De uitgevers verzoeken beleefdelyk dit blad te noemen als men naar aanleiding van eene advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.

Men gelieve alles wat de Redactie van dit weekblad betreft te adresseeren aan de Redactrice Mw. Ro van Oven, Emmastr. 15, Amsterdam, stukken voor de Administratie aan de Uitgevers Scheltema & Holkema's Boekhandel, Rokin 74—76, Amsterdam, met de toevoeging: „Voor de Administratie van het Weekblad Buiten". Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht, ook achter op de foto's

Nieuw verschenen nummers 25 ets., oudere 50 ets.

GALATEA EN HANS BRIL

(19) DOOR JAN WALCH

HANS wachtte, tot zij weer op zou zien. Toen zij eindelijk haar hoofd hief tot de trouwens vrij matige hoogte van het zijne, zeide zij: „Ik gelóóf, Hans, dat je dat vermogen — ik bedoel nu geen menschenlijk „vermogen", geen geld, maar het vermogen om uit de lucht te ontvangen wat je noodig hebt — ik geloof nu ook, dat je dat wel eens verliezen kunt".

„Nu juist", zei Hans, met 'n vreemd soort drukke vreugde. — „En . . ."

Maar Galatea had nog niet uitgesproken.

„Ik vraag mij alleen af", mijmerde zij overluid — „of je lust tot speculeeren een gevolg is van de kans op dat verlies; of dat je je geestelijke qualiteiten zult verliezen door je lust tot speculeeren."

„Hm. Moeilijk uit te vinden", antwoordde Hans. met zeer matige belangstelling. „Maarre . . ." — hij zette een slim gezicht voor, met twinkeloogjes — „'t is me eigenlijk niet zoo erg om dat geld te doen."

„Hè? Waarom dan??"

„Om 'n positie in de wereld."

Galatea voelde het alles om haar wankelen.

„Hans!" kreet zij hartstochtelijk. — „Hans! Verlaat je me! O Hans, Hans!"

De aldus heftig aangeroepene voelde de stem vol hevige smart doordringen in zijn wezen. En een oogenblik, één enkel oogenblik, gevoelde hij zijn onwaardigheid. Zijn oogen bleven stil; onthutst staarde hij voor zich uit. Galatea, zijn

stil-zijn gewaar wordend, richtte langzaam haar droeven blik weer op zijn gezicht. Maar Hans had zich alweer hersteld. Het was met fel oogknippen tot stand gebracht; zooals zijn hand ducaten uit de lucht kon grijpen, schenen zijn oogleden het andere wereldsche weermiddel, dat der verharde brutaliteit, in zijn bereik te klappen. En blijkbaar had hij deze receptaculen daar tot overloopen mee gevuld, want, in de gestalte van een waanwijzen, een sluwen glimlach — Galatea voelde den weerschijn ervan als de gemeene blikkering van een moordmes — droop die hardheid zijn naar beneden loerenden oogen uit.

Toen keerde Galatea háár oogen af. De kleine kabouter was van een grappig-eigenwijs kereltje tot een weezinwendig gedrocht geworden.

Toen ze wéér naar hem keek, zat Hans tegenover haar op een stoel, en draaide in vertoon van rustige afwachting zijn duimen. Het verbaasde haar eenigszins, want ze had niet het plofje gehoord, waarmee haar metgezel gewoon was op zijn zetel te wippen; inderdaad was hij er ditmaal geruischloes bovenop gekrabbeld. Dit wees toch op eenige, zij het verheimelijkte, schaamte. Ze besloot, nog eens met alle middelen op zijn gevoel van „geest"-elijke eigenwaarde te werken. Maar voor 't oogenblik was zij moe, en nu ze goed toekeek, scheen hij toch, in 't zelfbesef dat een juist verkregen overwinning iemand bijbrengt, weer zoo glorieus-weerbaar, dat het haar tactisch scheen, die moeilijke conversatie nog wat uit te stellen. Ze strekte dus mat de hand naar hem uit, en zei:

„Beste jongen, ik schijn een beetje in de war te zijn door al de emoties van vanmorgen. Laten we 't over wat anders hebben. Of" — want Hans keek ongedurig — „over je schitterende vooruitzichten. Ik heb nog een half-uurtje tijd, voor de danserij begint". En toen begon Hans dan den inhoud van zijn telefoongesprek mee te deelen: dat niemand bezwaar zou maken, wanneer eenige bewonderaars — bij dat woord loenschte hij onderuit om oogst van verraste vreugde bij Galatea — een bijzonderen leerstoel wilden stichten. Want dat de senaat wel in 't algemeen niet zoo erg dol was op al die particuliere kathedertjes, maar enfin, 't was nog lang zoo erg niet als in Utrecht; en menschen van grooten naam waren blijkbaar vol lof voor zijn bijzondere gaven; — hier loenschte hij weer even onderuit, maar met even weinig resultaat als den eersten keer. Heel erg was dat echter niet, want het resultaat in de buitenwereld was al vervoerend genoeg.

En toen — over het teere onderwerp Goldsman werd voor 't oogenblik maar niet verder gesproken — toen was het al tijd voor Galatea's dansles.

Dat was háár succes in de wereld; en men kon niet zeggen, dat zij daar niet ook heel blij mee was; zij het dan op een ietwat andere manier. Maar aangezien zij er minder over sprak dan Hans, hebben we er ook minder van vernomen; alleen dan, in het fragment uit Hans' dagboek, dat we lazen, de mededeeling, dat er een „vriendin" was, die — reeds in 't begin van haar verblijf te Amsterdam — erop aandrong, dat Galatea danslessen zou geven. Het waren, uiteraard, bijzondere danslessen; geen charleston, foxtrott en dergelijke Afrikaansheden, maar uitdrukkingsvolle plastiek; van de soort die Galatea ook bij het inwijdingsfeest van het groenhuis ten beste had gegeven. Het waren kleine balletten, bij welker compositie zij slechts haar geest behoefde te laten verwijlen in de lieflijke wouden van bloemrijk Arcadia, om te worden geïnspireerd tot dans-drama's van een meeslepende schoonheid. Drama's inderdaad waren het, zoo „natuurlijk" als ze waren; want ook in Arcadia waren en zijn conflicteerende tegenstellingen. Niet alleen dat in de lieflijke dalen de minnestrijd speelt van onbewust-lokkende nymfen en bronstige satyrs, wier opperhoofd is de geweldige oerkracht Pan; maar er zijn ook de steile hoogvlakten en de sneeuwige bergtoppen; en er zijn de duistere hol-labyrinthen, in enkele waarvan de mensch zich geïnspireerd voelde tot de mysteriën van duizendvormig dreigenden dood en het daarna nevelig neerzevende licht der bleeke en verpuurde verrijzenis. En overall, in de stoere blijheid der wind-omstuwde bergen, in de duisternis der angstige grotten, zijn het geesten geweest, die den mensch stemmingen, verheffende en vernietigende gevoelens, hebben toegevoerd.

Dit alles was door dans, van muziek begeleid, weer te geven. „Dans" dan in den ouden en wijden zin van lyrisch-bewegelijk toneelspel. Bij de verwerkelijking daarvan ging

er een diepe bezieling van den natuurgeest Galatea uit. Een nog wel veel aangrijpender strooming — we waren er bij de inwijding van het groen-huis getuige van — dan er van Hans was uitgegaan inzake de moderne architectuur. Zij had nu voorloopig een groot lokaal in een volksbuurt gehuurd, waar deze voorstellingen werden voorbereid; de uitvoering zou in den Stadsschouwburg of in een andere omgeving van menscheijk-voornamelijk allere plaats hebben. Dat was nóg niet het ideaál; Galatea dacht wel eens over den bouw van een eigen amphitheater; terwijl zij voor de repetities zich een dansvloer verbeeldde in nauw verband met het groen-huis. Maar wie de oefeningen mochten bijwonen, dachten, althans gedurende de vertoeningen, weinig aan de omgeving. Want deze spelen waren, door enkele macht van beweging, zoo vreemdelyk verrukkend en verdwazend, ze suggereerden zoozeer al de hartstochten en verheffingen die den mensch kunnen doorvagen, dat men zich wel eens afvroeg, of decors en lichteffecten hier inderdaad nog iets aan konden toevoegen; of er niet veelmeer gevaar bestond, dat die de aandoeningen, — zoo geweldig over de toeschouwers zich breidend uit de bewegende lichamen der overgegeven en gewijde danseressen en dansers —, verstoren zouden. Die danseressen en dansers waren uiteraard voor de overgrote meerderheid jonge menschen; vele van hen waren reeds lang voor Galatea's komst door de na-oorlogsche dansmanie bevangen geweest, en nu scheen het hun of die liefhebberij voor tango's, blue's, charlestons en dergelyke, eigenlyk de door henzelf ongeweten bedoeling had gehad van een technische vooroefening, een oefening die voor de beenen was, wat vingeroefeningen zijn ten opzichte van kunstvol pianospel. Maar het kwam ook niet zelden voor, dat één der ouderen, als toeschouwer bij de dansvloer verschenen, vreemdelyk gegrepen werd door het verlangen, mee-zwierend deel te zijn van wat zoo opheffend was; en zoo zeer dwong, het lichaam te stieren in beheersching en soepele kracht, als zielvolle lijn in een beduidenisvolle bewegende beelding. Zoo zeer was Galatea's invloed al merkbaar geworden in de weinige weken, waarin ze zich aan deze blijde werkzaamheid wijdde; en, tot haar vreugde en verwondering; zij werd ook nu en dan gewaar, dat zij niet enkel de gevende kracht was, maar dat van dat onvolkomen menschenmateriaal, dat toch naar haar vizioenen en haar wil bewegende werd, ook iets háár tegemoet kwam, dat haar gevoelens beïnvloedde. Het was een sensatie van troebele, maar niet onbehaaglyke warmte, waardoor zij soms plots, in de strakke lijnbeelding der groepfiguren tot mijmerige weeke afbuigingen werd geleid. Het was iets in de oogen der jonge meisjes en der heel jonge mannen, waardoor zij de koelheid harer wereld-ontstegen, harer boven-natuurlyke natuurlykheid voelde gegrepen en verzacht. Het deed haar aan, of zij satyrsoogen zag verweken in een meer verteederende dan verwinnende overbuiging. En dan gebeurde het, dat, na het oefen-uur de zachte hand van een vriendschap zoekend menscheijse haar ook tot een vreemde vreugd van bijna tranen bewegen kon. Wat dat was? Vermenscheijkte ook zij; werd ook zij, die iets van een zuiverder wereld over de aarde der nieuwste tijden mocht uitstorten, tevens door die aarde, die haar komst scheen te hebben gewacht, ja, er zich op te hebben voorbereid, tot in haar innerlyk beroerd?

Dit overdacht zij, toen ze, na het gesprek met Hans en na de dans-oefening die daarop was gevolgd, mijmerend neerzat, alleen in het kale lokaal. Die gevoelens hadden dezen middag al een bijzondere stuwung gekregen; en de zwoelheid ervan was als een fysiek waarneembare nevel vóór haar oogen. Zij had zich gestierd gevoeld naar een beelding van den doorgang door duistere krochten, waarin beangstigende dreigingen loeren, tot bezwijmen toe . . . Een kinderstoet ondergaat die gruwelyke beklemming; tot één hunner wonderbare innerlyke sterking ervaart; die hem opvoert tot een extaze die zich den anderen mededeelt. En moedig verrijzen allen weer en gaan in een steeds sterker licht, dat van henzelf uitstralende is. Toen deze fantaizie was verwerkelijkt, had één van de toeschouwers gezegd:

„U moest eens het Christus-mysterie verbeelden”.

Verward had Galatea rondgezien, niet wetende, wie zoo gesproken had; en zij had niet geweten, wat te antwoorden. Een vreemde sensatie was het haar geweest; als drong een wil boven den haren tot haar door. Was het toeval, dat dit woord gesproken werd weinige uren na haar gesprek met den Engel? Het was een gewaarwording, of een beek, verre ont-

waard als een lichte glanzing, plots, na onderaardsche voortstrooming, aan haar voeten opbruiste met klarenklank, een verblindende kaatsing van 't licht des hemels. Hoe was dit alles? Waren er andere wondere machten dan de lichte goden van Hellas, machten waaraan niet ontkwam wie zich verdiepte in en vermengde met de maatschappij van dezen tijd?

* * *

Hans zat intusschen bij Goldsman. En voelde, zij het op wel andere wijze, de wereld der menschen tot zich naderen. Het was merkwaardig, zooals de menschen van alle kanten hem met eerbied en waardeering te-gemoet kwamen. Was dit dezelfde Goldsman, die hem in den trein zoo hondsche had behandeld? Ze hadden elkaar een paar dagen geleden op straat ontmoet; en toen had de bankier, wien — al scharrelde hij door zijn dikte vrij moeilijk en eenigszins pad-achtig over de straat — geen gezicht ontging, hem met waardeering gegroet; en Hans had doziel en ietwat onbenullig den hoed ten wedergroet erg diep voor hem neergezwaaid. Ook hiervan was den heer Goldsman geen nuance ontgaan, en hij had hem aangesproken. In een toon, die evenzeer bevreedend was, als de manualen die waren voorafgegaan. Goldsman sprak, als vatte hij een zeer plezierige conversatie op, die indertijd eens, tot leedwezen van beide partijen, was afgebroken. Hij zei dat hij het zoo aardig vond iemand weer te ontmoeten die één van de eerste landgenooten was welke hij in Europa had aangetroffen; en dat hij professor Chloriman ook nog een enkelen keer sedert dien ontmoet had, en dat hij met belangstelling vernomen had, dat Hans zoo'n bijzonder mooi huis had laten inrichten. Dat was niet precies waar; hij had gehoord, dat het zoo'n bijzonder gek huis was, zoo buitenissig; maar 't was wél waar, dat hij het met belangstelling vernomen had had, want wie zoo'n huis bouwen liet, moest, behalve gek, ook wel schatrijk zijn, en dat was een combinatie, die hem als zakenman zeer aanlokte. (Wordt vervolgd)

EEN NIEUWE WEDSTRIJD

KORTE VERHALEN

De foto-wedstrijd, door „BUITEN” uitgeschreven, heeft uitnemende resultaten opgeleverd, gelijk de lezers van „BUITEN” gedurende de afgelopen maanden hebben kunnen aanschouwen. Daarom meenen wij, dat een nieuwe wedstrijd de belangstelling van vele onzer lezers zal wekken. Ditmaal willen wij hen, die beter de pen (of schrijfmachine!) dan het fototoestel hanteeren, gelegenheid geven met elkaar te wedijveren in de kunst van het vertellen.

VOORWAARDEN

We vragen korte verhalen, liefst over een onderwerp dat in verband (min of mèer verwijderd) staat met „BUITEN”, met het buitenleven.

De verhalen, die 800—1200 woorden mogen bevatten, moeten worden ingezonden vóór 1 September 1929 en geadresseerd worden aan de Administratie van het weekblad „BUITEN”, Rokin 74—76, Amsterdam. Op de enveloppe dient te worden vermeld: Wedstrijd „Korte Verhalen”.

Iedere inzender mag slechts één verhaal insturen.

PRIJZEN

Als prijzen worden uitgelooft:

Walter Crane: Kunst en Samenleving.

Emilie Kerckhof: Java.

Een jaar-abonnement op „BUITEN”.

Verder een aantal premies:

Charles G. D. Roberts: Menschen en Dieren.

Charles G. D. Roberts: Hoeven en Klauwen.

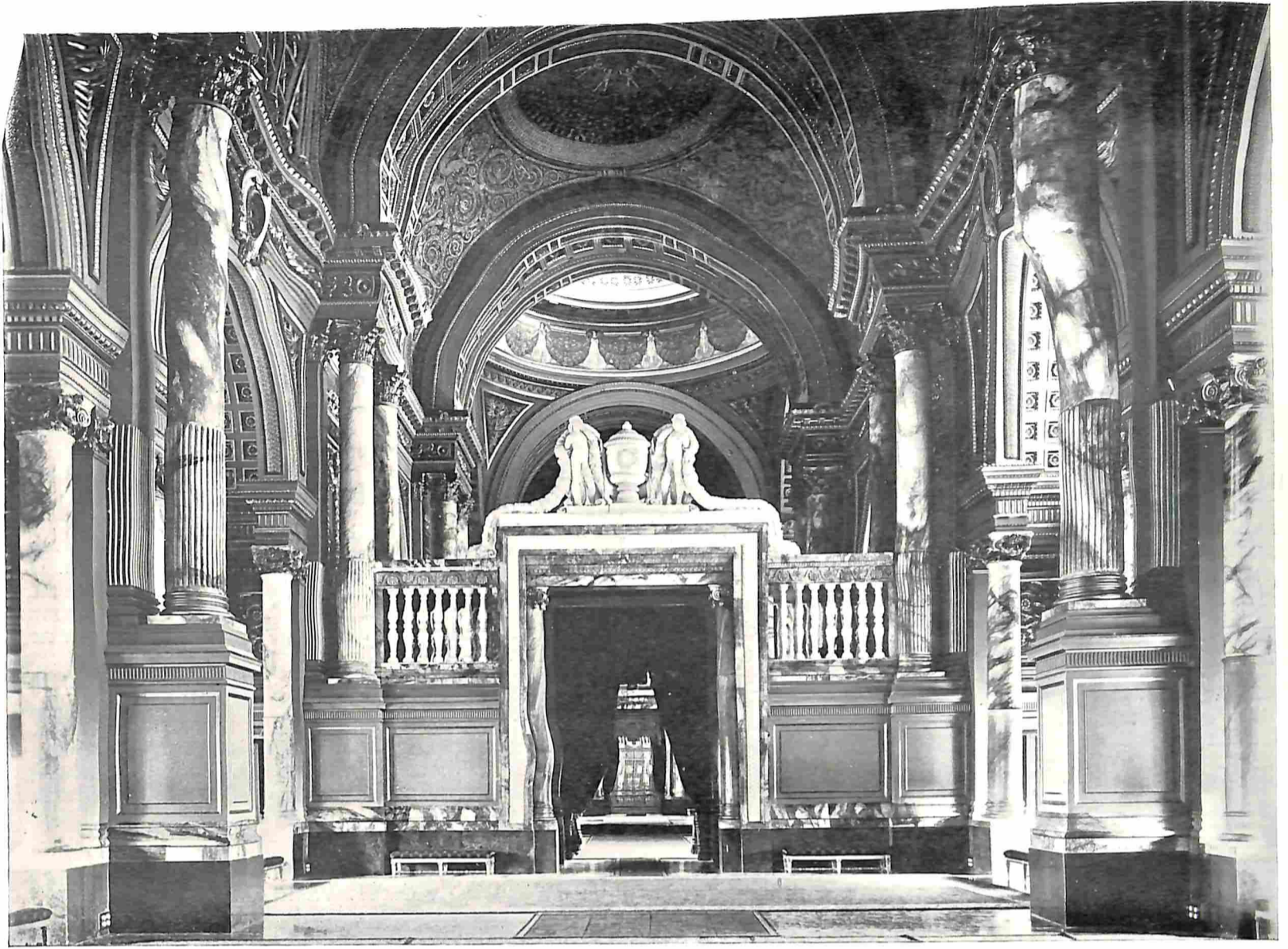
Ellen: Twee vrouwen.

Ellen: Een Vriendschap.

De met een prijs bekroonde verhalen zullen in „BUITEN” worden gepubliceerd en gehonoreerd resp. met / 50.—, / 35.— en / 20.—. De met een premie bekroonde verhalen zullen eveneens gepubliceerd worden en gehonoreerd met / 15.— per stuk. Uit de niet-bekroonde zal een keuze worden gedaan: deze zullen (na overleg met den auteur) in „BUITEN” worden opgenomen tegen het gewone honorarium.

JURY

De bekroningen zullen worden toegewezen door een jury, bestaande uit: Mr. P. H. RITTER, Hoofdredacteur van het Utrechtsch Dagblad, Mevrouw M. C. VAN ZEGGELEN, letterkundige, Mevrouw RO VAN OVEN, Redactrice „Buiten”.

BANGKOK. DE TROONHAL IN HET KONINKLIJK PALEIS

Bangkok, de tempelstad van Achter-Indië

HET stadsbeeld van Bangkok, Siam's hoofdstad, wordt volkomen beheerscht door de talloze Boeddhistische tempels en de beroemde Siameesche rivier, Menam Chao Phya. En door het zeer geprononceerde Oostersche karakter heeft het voor vele Westelingen een groote bekoring. Beter ware het misschien, niet ook te denken aan een typische atmosfeer, die men in geen andere Oostersche stad in dit deel van Azië aantreft. Bangkok heeft iets zeer eigens, hetgeen daarom te meer eigenaardig is, waar de stadsbevolking ettelijke duizenden Chineezers telt, die een vreemd element vormen en voorts verscheidene stadswijken zeer modern Europeesch zijn aangelegd. Zoodat men zou kunnen verwachten, dat langzamerhand de typische Bangkoksche-Oostersche atmosfeer te loor zou zijn gegaan. Niets is echter minder waar. Al is het aantal der typische Siameesche klongs of klangen geringer dan een vijftig jaren geleden, al zijn deze thans op vele punten overspannen door monumentale bruggen, en al zijn moderne wegen vrijwel onmisbaar geworden voor het verkeer in de stad, toch blijft Bangkok zichzelf. Ondanks ook Westelingen en Westersche innovaties en bedrijvige en kakelende Chineezers, die den Siameeschen handel en het bedrijfsleven voor een zeer belangrijk deel beheerschen. ☒ In haar relatie tot de Menam zou men kunnen zeggen, dat Bangkok is een Palembang in het groot en, hoewel de stad thans kan bogen op een wegennet van een totale lengte van ruim 400 mijl, zal het dit toch blijven voor nog tientallen van jaren. Ook thans nog wonen duizenden Siameezers uit de volksklasse aan boord van grotere en kleinere sampans op de rivier of een der klongs, en zij verplaatsen zich al naar gelang zij daartoe behoefte gevoelen en het getij dit toelaat. Zij, die Palembang kennen, zullen zich hiervan eenigszins een voorstelling kunnen maken: bij eb zijn de meeste klongs bijna geheel droog, en rusten

de prauwen en sampans in de modder, waaruit zij weder worden opgeheven, als de vloed opkomt. Thans ziet men, dat langs een groot aantal van deze kanalen behoorlijke wegen zijn aangelegd, en treft men dikwijls op geregelde afstanden een soort primitieve houten paviljoentjes met een trap van enkele treden, zoodat men uit een prauw kan landen, naar de diverse huizen, die nog hun oude karakter hebben bewaard, waarlangs dus geen weg loopt, vindt men deze landingsplaatsen, en vandaar loopt dan een smal spoor, vrijwel geheel overeenkomende met de kampongweggetjes in Indië, naar de diverse huizen, de laatste meestal op palen of verhoogingen gebouwd, en geheel verscholen in het groen. ☒ Wat dit laatste betreft een enkele opmerking. Men hoort dikwijls verkondigen, dat Batavia of eigenlijk Weltevreden, een van de meest aantrekkelijke steden van Zuidelijk Azië is vanwege den weelderigen plantengroei. Doch in sommige opzichten is Bangkok, wat dat betreft, zeer zeker niet de mindere. In enkele gedeelten van de stad vindt men hoekjes, die herinneren aan een Maleische kampong of Javaansche dessa, voorzover het de weelderigheid van de flora betreft en het is dan ook minder juist en lichtelijk overdreven speciaal Weltevreden aan te halen als voorbeeld van Oostersche tuinstad. ☒ Doch om terug te keeren tot de klongs en hun bevolking. Zij mogen dan al verandering hebben ondergaan gedurende de laatste zestig jaar, toch zullen zij nog jaren een typische bekoorlijkheid aan de stad blijven verleen, en zich handhaven als belangrijke verkeersaderen voor de groote massa van de bevolking. Ook al omdat zij de directe verbinding met het buitenland, waar wegen zeer schaarsch zijn, onderhouden. ☒ Naast de klongs zijn er de tempels, die geen Westering onopgemerkt voorbij zal gaan. En ik geloof, dat ook hun plaats in de stad in het leven van de bevolking, een

BANGKOK. GEZICHT VANAF DEN MENAM — SIAM'S BELANGRIJKSTE RIVIER — OP EEN DER VELE BOEDDHISTISCHE TEMPELS VAN DE HOOFDSTAD

zoo voorname is, dat ook zij zich in de komende jaren zullen handhaven en de meest glorieuse bezitting van Bangkok zullen blijven. Ondanks het feit, dat vele tempels worden verwaarloosd, in andere electrisch licht werd aangebracht, en dat vreemde elementen in de architectuur niet te miskennen zijn, terwijl men zich soms ook, temidden van Siameesche architectuur en Boeddhistischen eeredienst, stoot aan ordinaire Europeesche gebruiks-artikelen, als wand-klokken, ergens in een hoekje opgehangen op geen twee passen van het heiligste der heiligen, het kolossale, vergulde Boeddha-beeld, dat de inwendige ruimte van den tempel gedeeltelijk vult en geheel beheerscht. ☞ De stad met de voorsteden telt meer dan 390 wats of tempels; sommige beslaan een geweldige oppervlakte. De beroemdste vindt men binnen de gekanteelde muren, die de koninklijke paleizen omsluiten, en men behoeft een speciale toestemming om één daarvan, Wat Phra Kaeo, die een emeralden beeld van den Boeddha bevat, te bezichtigen. Doch in alle andere tempels loopt men zonder enig bezwaar binnen, ondervindt men van niemand den minsten last en zijn de wakers altijd bereid zoo noodig de diverse deuren en poorten te openen en den weg te wijzen. Hierbij zij nog opgemerkt, dat van eenige afzetterij van vreemdelingen geen sprake is. ☞ Deze tempels zijn inderdaad Boeddhistische kloosters, hetgeen wil zeggen dat zij geen heiligdommen zijn, waar een godheid verondersteld wordt te zetelen, maar kloosters waar kluizenaars verblijven, die voor langeren of korteren tijd de wereld vaarwel hebben gezegd, en waar de leken bijeen komen om de herinnering van den Boeddha te vereeren, van den Boeddha, die gematerialiseerd is in den vorm van een beeld. En zij luisteren er naar de uiteenzetting van zijn leerstellingen. ☞ Dientengevolge zijn de twee essentieele gedeelten van een Siameesch klooster een soort klein dorp waar de monniken verblijven temidden van de rust en stilte zoo bevorderlijk voor overpeinzing, en de eigenlijke tempel, die bestaat uit een groote hal waar zij bijeenkomen voor de dagelijksche gebeden, en waar de geloovigen zich verzamelen om te luisteren naar de preek die voor een bepaalden dag is aangekondigd. ☞ De architectuur der moderne tempels is het resultaat van een langen ontwikkelingsgang, waarvan de diverse stadia vrijwel bekend zijn. Inderdaad is hier geen sprake van een onafhankelijke schepping doch meer van een overname, of nieuwe toepassing van de architectonische vormen die de Thais (Siameezen) aantreffen in het stroomgebied van den Menam, toen zij zich daar vestigden. Voordat de Thais, die de voorvaders waren der huidige Siameezen, en die onder primitieve verhoudingen in het Noorden van het Siameesche

schiereiland leefden, afzakten naar het Zuiden in de 12de eeuw, was dit gebied in het Zuiden bewoond door de Khmers uit Cambodja en in het Noorden door de Mons, die verwant

BANGKOK. TEMPELGEBOUWEN VAN DE WAT PHRA KĒO. OP DEN ACHTERGROND VERHEFT ZICH EEN DER GEWELDIGE „PHRAPRANG'S”

waren aan den volksstam van denzelfden naam in Beneden Burma. Van de stichting van Sukhoddaya in het midden van de 13de eeuw na de overwinning der Thais over de Khmers, en van Chieng Mai in 1326 na hun zege over de Mons, dateert het begin van de macht der Thais in de Menam vallei en zij leidde tot de stichting van Ayudhya in 1350. Voor meer dan 400 jaar was deze plaats de hoofdstad van het rijk. ☞ Terwijl de Siameezen nog weinig geciviliseerd waren, toen zij in conflict kwamen met de Khmers en Mons, namen zij snel de gebruiken en de kunst van de door hen onderworpen volken over. Men moet er zich dan ook niet over verwonderen, dat de gedenkteekenen die thans tot ruïnen vervallen zijn, in de oude steden Sukhoddaya, Svargalok, Bisnulok e.a. een stijl vertoonen die sterk overeenkomt met den Khmer stijl, waarvan trouwens de tempels te Bimai en Lopburi typische voorbeelden zijn. ☞ De Khmer toren, zoo gemakkelijk te herkennen aan den ei-vormigen koepel, bestaande uit opeengestapelde verdiepingen van eenzelfden vorm, doch die steeds kleiner worden, is, door een versmallingsproces, vervormd tot de Siameesche 'prang'. Die 'prang' is een bijna cilindrisch gevormde toren of op zich zelf staande of aangewend als bekroning van een kruis-vormige constructie. Een groot aantal van de details der Siameesche architectuur is niets anders dan een overzetting in lichter materiaal van in steen uitgevoerde Khmer motieven, dan in baksteen of hout. ☞ Van de Mons schijnen de Siameezen diverse stoepa- en chetiyas-vormen te hebben overgenomen, die deze laatste kregen uit Indië en Ceylon. Indien men dan nog een zekere mate van Chineesch invloed in aanmerking neemt, die blijkt uit de gebogen daklijnen, het gebruik van verniste en gepolijste dakpannen en stukjes glas, dan heeft men vrijwel een afgeronde voorstelling van de diverse details, waar het Siameesche genie mede gewerkt heeft. ☞ Het resultaat is niet van een zekere charme ontbloot en hoewel men in de Siameesche architectuur nooit hetzelfde bereikt heeft als in de oude monumenten van Cambodja, Java en Burma, moet men toegeven dat zij een specifieke sierlijkheid bezit, speciaal in de dakconstructie. Hoewel voorts het gebruik voor decoratie van porcelein, op korten afstand een te schitterend effect maakt voor den Westerschen smaak, moet men toch toegeven dat op een afstand die duizend-en-één nuances doen denken aan het impressionistisch effect van een moderne schilderij.

(Wordt vervolgd)

G. G. VAN DER KOP

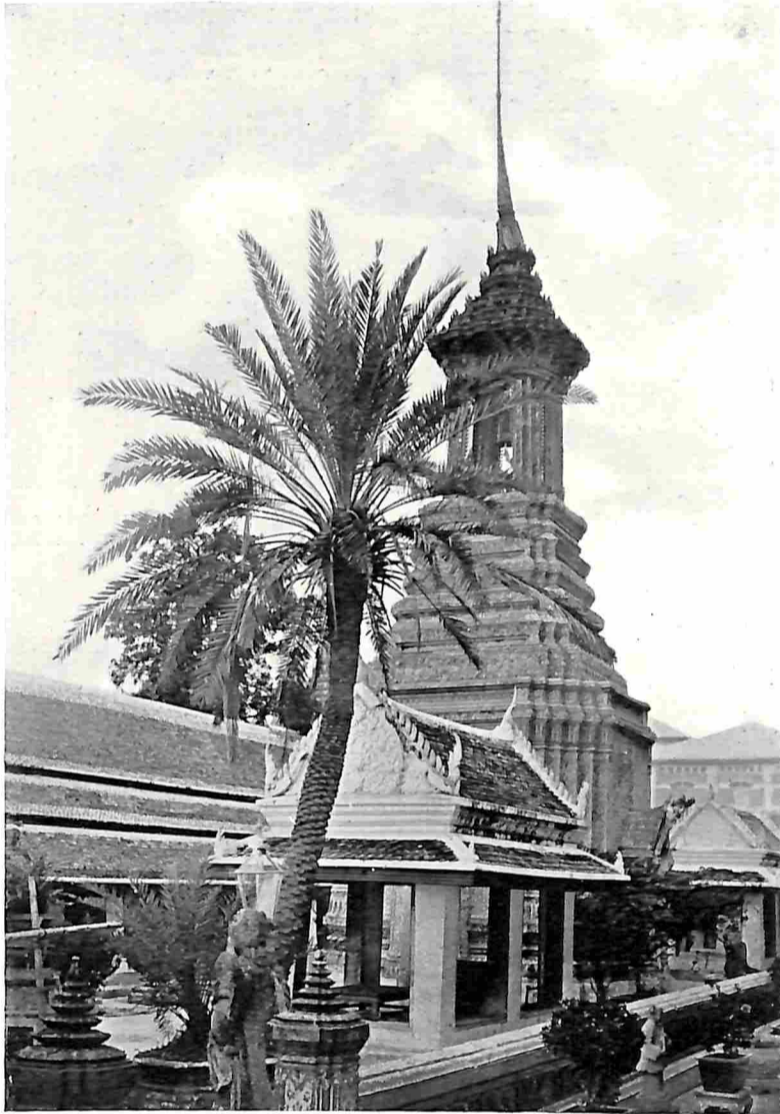
EERSTE LENTEDAG

HELEEN zat in de vensterbank en boog zich zoo ver mogelijk naar buiten. Onder de rood- en witgestreepte marquise, die den fellen zonschijn zeefde tot een diffuus blond licht, lag, schuin achter het balkon van het aangrenzende huis de straat-met-boomen, waar kinderen joelend aan het spelen waren. Tusschen de huizen hing als een doorzichtig groen gordijn het eerste jonge loof, dat een ragfijne schaduw over den grond weefde. ☞ Dolf zat nog aan de koffietafel; hij had later geluncht dan gewoonlijk en de kinderen waren al weg; zoodra de boterhammen op waren hadden zij gebedeld, naar buiten te mogen en met

dit stralende lenteweer kon Heleen ze geen minuut langer dan noodig was in huis houden. ☞ „Dolf!” zei ze, de kamer in. „Ja?” Hij zat nog met zijn agenda voor zich, waarin hij onophoudelijk aantekeningen had gemaakt, terwijl hij at. „Weet je wel, dat het vandaag lente is?” „Ja, het is heerlijk weer. Waarom zeg je dat?” „Ik wou zoo graag den heerlijken middag. We zijn den heelen winter niet naar buiten geweest. Ik heb zoo'n behoefte, om uit te vliegen met de kinderen”. „Maar ik moet vanmiddag naat Leiden en . . .” „O, maar dat treft prachtig, dan brengen wij je en dan gaan we de duinen in en dan vinden we je weer voor het eten. Dan maken we er eens een echten vacantiédag van”. ☞ Heleen was opgesprongen. „Toe, Dolf, doe dat nu maar. Ik moet absoluut naar buiten of ik sta nergens voor in”. „Als je gaat dreigen, word ik natuurlijk bang. Maar kind, je hebt in zoo lang niet gereden, durf je het nog wel aan?”

„Ach, zeurpiet. Natuurlijk wel. Dus het is goed? Je bent een schat”. Dolf werd bedolven onder verstikkende omhelzingen. Toen hij bij kwam, zag hij Heleen aan het raam staan en hoorde hij een schel doordringend gefluit. ☞ „Heleen, wat doe je?” „Ik roep de kinderen. Goed kan ik fluiten hè? Dat heeft Jerry me geleerd. Hij zegt dat ik het heel aardig doe voor een moeder!” En opnieuw bracht Heleen haar twee vingers aan den mond en liet een nog doordringender gefluit hooren. ☞ „Daar komen ze”, zei ze trotsch, ze hebben het door alles heen gchoord”. „Groote goedheid, zuchtte Dolf, „het lijkt hier wel een Indianenfamilie. Als dat vanmiddag maar goed afloopt. ☞ Maar er werd hem geen tijd voor het uiten van verdere bezwaren gelaten. Toen Jerry en Loek het plan vernamen, ontstond er een tumult waarbij een ietwat zwaartillende bezorgde vader uit ieders belangstelling verdween. Er werd gedraafd trappen op en af. Heleen maakte haastig een mandje klaar met thee-behoedigheden, zoodat ze in de duinen konden pic-niccen en Jerry en Loek moesten van alles meenemen; hun plantentrommel, vaders verrekijker, een schop, een brandglas om zelf vuur te maken, want je kon wel

eens je lucifers verliezen en dan had je alleen maar de zon en een stukje papier noodig om een heerlijk vuurtje te stoken. ☞ Eindelijk zaten ze. Dolf met een licht-ironisch gezicht achterin, naast zijn dochter, die de theemand op schoot had, en voorin naast Heleen, die triomfantelijk het stuurrad omvatte, zat Jerry als de aanvoerder van een groote karavaan uitgerust met de plantentrommel om zijn nek, zijn schop tusschen de knieën en zijn brandglas in de hand. ☞ Heleen startte en reed de straat uit. Ze gaf geen signaal bij den hoek en een vrachtwagen die in volle vaart de straat door stootte, raakte bijna het rechtervoorwiel. Dolf kuchte. „Nu ja”, zei Heleen. „Wat hebben ze hier zoo hard te rijden. Er is toch zeker een maximum-snelheid”. ☞ Intusschen reed ze den vrachtwagen achterop en trachtte hem voorbij te komen. „Heleen”, zei Dolf, „er is een maximum-snelheid”. „Maar dat akelige ding wil ik niet aldoor voor me hebben”, antwoordde Heleen en tegelijk stootte ze met 50 K.M. den camion voorbij. Een agent op de fiets keek haar aandachtig na, maar Heleen had alleen oogen voor een taxi, die nu vlak voor haar bleef rijden en ondanks haar signalen niet opzij wenschte te gaan. Bij een kruispunt

BANGKOK. KLOKKETOREN VAN DE WAT PHRA KÈO, DEN TEMPEL VAN HET KONINKLIJK PALEIS

lentemiddag in de vrijheid van de wilde duinen. Zij opende het raam en boog zich naar buiten. „Mooi hoor, Puck”, riep ze, toen de jongen ophield met spelen. Maar terstond, alsof hij zich schaamde voor deze romantische serenade, was Puck met een paar groote stappen van zijn lange beenen den hoek van de straat om.

EMMY VAN LOKHORST

TUINDORPEN

(Slot)

BIJ het jongste tuindorp van Amsterdam „Nieuwendam”, is het op enkele punten mogelijk geweest, meer groen in het plan op te nemen. Anders dan in Rotterdam is dat gebeurd. De huisjes voegen zich hier niet naar een strook groen, (afb. 11) maar zijn zoo gegroepeerd — wat niet op de foto te zien is — dat een zoo groot mogelijk aantal woningen uitzicht heeft op het groen, wanneer dit in de toekomst meer zal zijn aangeslagen. Een aantrekkelijk experiment, waarvoor, terwille van een vooropgezet doel, het vanzelf sprekende en natuurlijke prijs gegeven werd. Dat een zeer bescheiden stukje natuur zóó als het ware geëtaaleerd werd, en aan honderden gelijk voor de deur gelegd, verkleint het natuurlijke ongetwijfeld. Het is niettemin de moeite waard dat later na te gaan zal zijn, of deze wijze van „tot de natuur brengen” doeltreffend is geweest. Een paar kostelijke hoekjes geven afb. 12 en 13. Duidelijk blijkt daaruit, hoe ongemeen aardig de mogelijkheden zijn met eenvoudige straatbuigingen. Is het niet als een rotsvaste massa, dat het hoekhuisje staat tot de toevloeiende lijnen, die het huizen-rijtje verderop te zien geeft? (Afb. 14.) Met een enkel boompje en wat groen is hier heel veel bereikt. Of, ongeveer op datzelfde punt, wat meer naar voren toe (Afb. 12), is het niet kostelijk van landelijken eenvoud, zooals geveltjes en gevel-eindigingen zich aansluiten bij zoo'n bescheiden stukje groen. Afbeeldingen 9 en 10 zijn opnamen van huisjes voor ouden van dagen uit hetzelfde dorp. Een hoefijzervormig pleintje, open op het Zuiden, bood daarvoor een dankbare mogelijkheid. Het samentreffen van gebouwen op den hoek van twee straten is in elke stad of dorp uit den aard der zaak een heel gewoon verschijnsel. Bij dorpsche bebouwing vult men die hoeken niet graag, omdat zoo'n hoek voor de bewoning minder gunstig is; zoo komt het dat er dan gewoonlijk een gaping ontstaat waar de huizen van beide straten elkaar op den hoek naderen, wat natuurlijk niet fraai is. Men krijgt dan naast de straat-inkijkjes, die goed verzorgd kunnen worden, inkijkjes op achtertuintjes, waarbij dit niet mogelijk is.

Foto C. Steenbergh

TUINDORP NIEUWENDAM. 12. LANDELIJKE EENVOUD

Foto C. Steenbergh

TUINDORP NIEUWENDAM. 11. DE HUISJES VOEGEN ZICH HIER NIET NAAR EEN STROOK GROEN

Vaak aanvaardt men de achter-inkijkjes zonder meer of sluit ze met een muur af. Afb. 13 geeft een poging weer, om dit probleempje op te lossen. Getracht is de overgang van den eenen straatwand op den anderen door architectonische middelen belangrijker en levendiger te maken. De doorkijk op de achterkanten der huisjes vraagt dan minder de aandacht, terwijl getracht is, die achterkanten zelf door een laag doorhangend dak zoo rustig en gebonden mogelijk te maken. Samenvattende kunnen wij dus zeggen, dat de middelen, waarmede men werkt om tuindorpen hun afgeronden vorm te geven nog maar heel zwak op het groen en de tuinen zijn georiënteerd. In hoofdzaak is het de groepeerings, in nauweren zin de architectuur, die ze beheerscht. Het oudste van de drie genoemde tuindorpen heeft zelf nog het meeste groen, maar wordt al vrijwel door een steedsche bebouwing begrensd. In de beide andere is het voorloopig alleen met het silhouet, dat de groote stad zich in de verte doet gelden. Het is te hopen, dat er te zijner tijd middelen gevonden zullen worden, die dorpen met groen te omringen, zoodat ze hun aansluiting bij het landschap krijgen.

J. BOTERENBROOD

De legende van het meer Bagendit

ONGEVEER zeven paal ten Zuiden van Garoet ligt het wondermooie meer van Bagendit. Heel vroeger, zoo vertelt de bevolking in de Preanger, was dit meer een vruchtbaar stukje grond, waarop de mooie woning stond van Nji Endit, een rijke weduwe. Sawahs en vee had ze in overvloed, maar haar hebzucht kende geen grenzen. Tegen woekerrente leende ze geld aan landbouwers, die door ziekte of misgewas in 't ongeluk waren gekomen, en wie eens bij haar in de schuld was geraakt, kwam er niet meer uit, voor zijn have en goed in haar handen was overgegaan. Om haar grooten invloed was ze in den omtrek zeer gevreesd, en velen, die haar in hun hart verachtten, betoonden haar openlijk eerbied. Eens in 't jaar, als de padi werd binnengehaald, gaf ze een groot feest ter eere van de godin van den landbouw. Dan noodigde ze de voornamen uit den omtrek uit. Op een dier feesten, toen alle gasten gezeten waren en zich te goed deden aan de kostelijke gerechten, kwam er een oude man aangestrompeld. „Geef me wat eten en drinken, Nji Endit”, smeekte de oude. „In drie dagen heb ik niets te eten gehad”. Maar de hardvochtige vrouw joeg den bedelaar met stokslagen weg, voor armen was er geen plaats op haar feest. De oude man strompelde weg, terwijl zijn hart vervuld was van wrok over zooveel meedoogenloosheid. Dicht bij 't huis vond hij een heldere bron en hij liep er heen om te drinken en zijn pijnlijk lichaam te verfrissen. Ter-

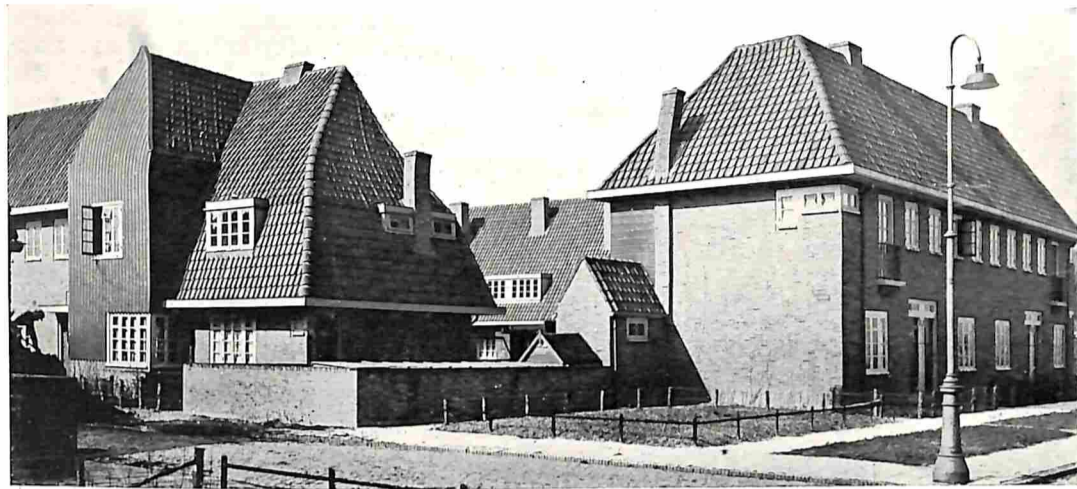

Foto C. Steenbergh

TUINDORP NIEUWENDAM. 13. OVERGANG VAN DEN EENEN STRAATWEG NAAR DEN ANDERE

wijl hij zich voorover boog, hoorde hij een stem uit 't water. „Wees niet bang, oude man! Ik ben de geest van de bron en ik zal U wreken. Er zal een eind komen aan de wreedheid van Nji Endit”. De man keek verbaasd in 't rond, maar er was niets meer te zien en hij liep voort in de richting van Garoet. ☼ Plotseling deden verwarde geluiden hem omkijken. Hij zag het water van de bron met een reusachtig straal omhoog spuiten. Al de landerijen van de weduwe waren door 't water overdekt, van 't mooie huis en van de vroolijke feestvierders was niets meer te zien, alles was overstroomd door de woeste wateren. ☼ Het plekje waar de weduwe woonde, steekt nu boven 't water uit, 't vormt een eilandje midden in het meer. De weduwe zelf leeft ook nog, zoo vertelt men om 't meer. Ze is een van de groote, zwarte bloedzuigers, die daar voorkomen. Ten eeuwigen dage is ze gedoemd in deze afzichtelijke gedaante te blijven rondkruipen in het meer, waarvan de naam Bag-bagan-Endit is overgegaan in Bagendit.

C. H.-M.

De avonturen bij een Olifantenjacht

V E L E ervaren jagers beschouwen den olifant als een der gevaarlijkste dieren. In vroegere dagen zei men bij de Soedanezen, dat een man, die op olifanten jacht maakte, zelden in zijn bed stierf. Er zijn twee redenen om dit reusachtige beest te vervolgen: in Afrika in de eerste plaats de sport, het avontuurlijke en verder ook om de waarde van het ivoor; in Azië om den mensch op allerlei wijzen te dienen. In beide gevallen is de jacht op wilde olifanten buitengewoon opwindend. Het Aziatische en Afrikaansche ras verschillen enigszins in grootte, gewoonten en uiterlijke trekken, waarschijnlijk een gevolg der omstandigheden. Zelfs voor Alexanders inval in Indië werd dit statige beest gevangen genomen, zoowel als een symbool van koninklijkheid en moed als om in den oorlog te dienen. ☼ Olifanten komen veelvuldig in Indië en Burma voor, zelfs tot aan de Chineesche grens en men volgt verschillende methode's bij het vangen. Te oordeelen naar oude documenten en overleveringen schijnen deze in den loop der eeuwen niet veel veranderd te zijn. Een der oudste systemen is het volgende: de jagers graven kuilen, bedekken ze met stokken en bladeren, opdat ze er als gewone grond uitzien en, als de dieren erin zijn gevallen, nemen ze hen gevangen. Men gebruikt ook wel getrainde olifanten, die met zijn tweeën het wilde beest tusschen zich in houden, terwijl de jagers hun lasso's werpen. ☼ Tegenwoordig

wordt echter meestal de Kheddah of palissadenmethode gebruikt, waarbij kleine kudden olifanten in een van stevige palen voorziene omheining worden gelokt of gedreven. Nog niet lang geleden was er hiervoor een speciale afdeling bij de regering, en het bijwonen van zoo'n jacht was een zeldzame en gevaarlijke onderneming. Deze afdeling stond onder toezicht van Mr. Sanderson, die een van de grootste autoriteiten was op het gebied van den Indischen olifant. Nu is het olifantenjagen echter in particuliere handen. In bepaalde streken, waar ze in groote getale voorkomen, kan een daarvoor in aanmerking komend persoon vergunning krijgen om te jagen. De gevangen genomen dieren worden dan al of niet in het openbaar verkocht. Soms ook zijn ze bestemd voor het gevolg van een Indischen Prins of een rijken landeigenaar of voor een houtcompagnie om het hout te sleepen. ☼ Een paar jaar geleden ontmoette ik Hussein Khan, een ervaren olifantenhandaar, dien ik vroeger wel gekend had. Hij noodigde me uit tot het bijwonen van een olifantenjacht, die weldra plaats zou hebben van zijn landgoed, dat op ongeveer zes mijl afstand van mijn kamp lag, welke invitatie ik natuurlijk gaarne aannam. ☼ Den volgenden dag werd ik er noodgedwongen aan herinnerd, dat ik me in een olifantenland bevond, daar ik bij mijn thuiskomst van een jacht door eenige opgewonden bedienden werd ontvangen met het nieuws, dat er een zwerfende olifant in het kamp was, die de tenten had verscheurd en ander kwaad had aangericht. Daar we geen geweren bij ons hadden, beschoten we hem met buksen om hem weg te jagen. De hagelkorreltjes moeten hem echter goed getroffen hebben, want hij draaide zich om en deed een snellen uitval, daar een olifant niettegenstaande zijn logge gestalte heel vlug kan zijn. Gelukkig sprongen we beiden op zij en werden zodoende niet vertrappt door zijn zware pooten of doorboord door zijn slag tanden, terwijl de oude boosdoener kalm weer de wildernis in liep. ☼ Toen we den volgenden dag aan het jagen waren in de buurt van een moeras, dat door zeer hoog riet omgeven was, dook plotseling vlak bij ons een kudde olifanten op, blijkbaar opgeschrikt door ons geweervuur. Het waren wijfjes, die, zonder ons lastig te vallen, stil en vlug in het dikke, hooge gras verdwenen. De wijfjes zijn over het algemeen veel minder gevaarlijk, behalve als ze een jong bij zich hebben. ☼ Vóór een olifantenjager zijn werkzaamheden

Foto C. Steenbergh

TUINDORP NIEUWENDAM. 14. EEN EENVOUDIGE STRAATBUIGING

begint, behoort hij eerst het terrein te bestudeeren, en te beslissen, waar de kudde waarschijnlijk vandaan zal komen. Gewoonlijk komt ze op bepaalde tijden van het jaar voor voedsel, water of een zoutlik. Dan begint hij met het bouwen van palissaden of Kheddahs, waarin de dieren tenslotte gedreven zullen worden. Na deze ontmoeting nam ik de gelegenheid waar om Hussein Khan een boodschap te sturen, dat er olifanten in de buurt van mijn kamp waren. Dit verbaasde hem zeer, daar hij niet verwacht had, dat ze zoo dicht bij waren en zijn mannen de omheiningen nog moesten voltooien. Deze omheiningen worden gemaakt van boomen, die ongeveer een voet dik en zeventien voet lang zijn. Ze worden vijf voet diep in den grond gezet op een voet afstand van elkaar, terwijl de tusschenruimten opgevuld worden met kleinere palen kruisgewijs vastgemaakt aan den buitenkant van de groote palen, terwijl het geheel van buiten versterkt wordt door groote blokken. Aan den binnenkant der palissaden is een groote V-vormige greppel gegraven, negen voet breed en zes voet diep, zoodat de dieren slechts met zeer veel moeite bij de omheining kunnen komen en geen steunpunt hebben, vanwaar ze een aanval kunnen doen op de palen. Van den ingang uit loopen vleugels in den vorm van een trechter. Na twee dagen kregen we bericht, dat de olifantenjacht den volgenden dag zou beginnen. Dank zij den ons door Hussein Khan gezonden olifant bereikten we reeds 's ochtends vroeg zijn landgoed. Weldra hoorden we het gedreun van de zware stappen der kudde en het geschreeuw en geroep van den drijver, die de beesten naar de omheining dreef. Nu kwam het kritieke oogenblik. De dieren gingen het hek binnen, sommige trachtten zich nog om te draaien, maar slechts enkelen slaagden er in en eindelijk, toen ze allemaal binnen de omheining waren, konden de touwen, die de deur vasthielden, doorsneden worden, zoodat deze dicht klapte. Onmiddellijk renden we allen toe om de deur vast te binden en staken een vuur aan, terwijl we de razende beesten met van spijkers voorziene bamboestokken binnen de omheining hielden en hen beletten om zich er in hun waanzin tegenaan te werpen. De eerste

paar uren waren we ingespannen aan het werk, waarbij de moed en de volharding der inlanders onze bewondering opwekten. De in de val geloopen kudde wordt nu een paar dagen met rust gelaten, tot ze wat kalmer is geworden. Dan komen de z.g. Koonkie's aan de beurt. Dat zijn getrainde olifanten, die elk door een mahout bereden worden. Men heeft aan de beesten touwen vastgemaakt, met bovendien een los touw, dat er bij hangt. Twee Koonkie's nemen dan een wilden olifant tusschen zich in en de mahouts binden hem van beide kanten zorgvuldig met de touwen vast. Soms is er een groot gevecht, enkelen berusten brommend, anderen gooien zich op den grond in hun woede. Als ze wat tammer zijn, worden ze naar het depôt van den hoofdjager gebracht, waar men ze stevig aan boomen vastbindt en zich dagelijks met hen bezig houdt om hun vertrouwen in de menschheid te vergrooten. Dan worden ze verkocht aan inlandische trainers en kleinere handelaren, die op verschillende wijzen over hen beschikken.

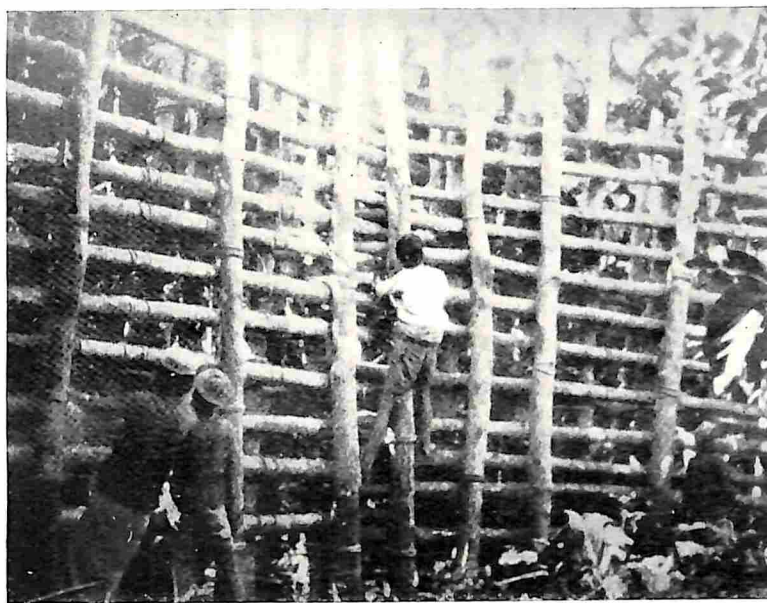
MAJOOR E. W. OLIVER, F. Z. S., M. R. C. V. S.

KLEINE GENOEGENS

WE gaan morgen met den wagen naar de grens om de triptiek te laten afteekenen en rekenen er op, dat je van de partij bent. We zijn om 8 uur aan het station". Mijn vriend Karel van Straaten verrast me dikwijls met dergelijke epistels. Hij is een beste kerel, maar hij heeft één groot gebrek; elk begrip

van tijd is hem absoluut vreemd. Bovendien meent hij, dat wanneer hij den tijd heeft, een ander dien ook heeft en zoo ontving ik ditmaal zijn schrijven met de laatste post en tevens het ultimatum om den anderen morgen om 8 uur aan het station in Den Haag te zijn. Zooals gebruikelijk was zijn plan dus weer een spontane ingeving geweest. Aan den uitgang van het station vond ik de vrijwel complete familie van Straaten verzameld in een keurige conduite. Ik ben erg kieskeurig op auto's. Beneden de drie mille negeer ik ze absoluut. Ik zei het reeds: de wagen zag er keurig uit en liep uitstekend. Karel kan hem echter niet zetten. Wat hij er tegen heeft, weet ik niet en hij zelf trouwens ook niet. Maar hij beweert, dat het de eenige wagen van dit merk is, welke er in heel Den Haag loopt. De begroeting van Karel en zijn vrouw Miep was, zooals ik van hen gewend ben, hartelijk. Karel zat voorin naast Piet, den chauffeur, terwijl ik het voorrecht had, achterin plaats te nemen naast Miep, die het toezicht had over de berg- en provisieruimte. Tusschen, naast, boven en onder de genoemden bewoog zich de jongeheer Karel van Straaten Jr. We vertrokken. De weg naar Rotterdam behoeft geen nadere beschrijving, want die is gewoon onbeschrijfelijk. In Rotterdam werd het eerst aangelegd bij een confiseur, die op dit vroege uur waarschijnlijk handgeld ontving. Hoe vreemd het ook moge schijnen, in een werkstad, zooals Rotterdam zich, als steek onder water tegen Den Haag, bij voorkeur noemt, moesten we

eenige moeite doen om een film te krijgen, daar de firma, die we met deze leverantie wenschten te begunstigen, om 9 uur nog niet geopend was. Rotterdam, als werkstad, is werkelijk imposant. Maar als je ze met een auto van Noord naar Zuid moet doortrekken, is ze een sta-in-den-weg, die je verwenscht van den rechter Maasoever tot den linker. Bij Vreeswijk werden de kansen besproken, dat Karel zich hier als medicus zou vestigen. Miep bleek er sterk tegen, terwijl ook ik dreigde er zelden te komen. Dit laatste maakte een bijzonder diepen indruk. Bij Dordrecht het eerste veerpont. We hadden het voorrecht er direct te kunnen oprijden, welk buitenkansje we waarschijnlijk

DE AVONTUREN BIJ EEN OLIFANTENJACHT
HET BOUWEN VAN EEN PALISSADE

te danken hadden aan het feit, dat Karel Jr. bij het films koopen in Rotterdam in iets onnoembaars had getrapt, hetgeen echter geluk aanbrengt, zoodat we ook in Willemstad bij het neerzetten over het Hollandsch Diep slechts kort behoefden te wachten, ofschoon de nieuwe pont nog niet in gebruik was. Tegen half twaalf bereikten we Breda. Karel, die zich bij zijn explicaties tot nu toe bepaald had tot enkele waardeerende of sarcastische opmerkingen, geraakte bij het binnenrijden van Breda geheel in vuur. Van zijn vierde tot zijn twaalfde jaar had hij hier gezongen:

O! Zalig de tijd

Als de jongenskiel nog om de schouderen glijdt.

We slingerden en draaiden door het Brabantsche Haagje en door de ruimte van den wagen jubelde Karel's enthousiaste stem: „Hier heb je de gevangenis; kassian, ze zitten door de tralies te kijken. En dat is de watertoren, daar mochten de meisjes vroeger niet gaan wandelen. En daar zie je ons voetbalveld — 't is nu volgebouwd. En nu Piet, naar het Mastbosch, dan zal ik jelui de eeuwigheids-laantjes laten zien. En hier is het Spaansche gat, je weet wel van het beroemde turfschip van Breda". We zaten allen paf. Zóó ging het door, een half uur lang. Je kreeg tenslotte het idee, dat de wagen stilstond en heel Breda als een film werd afgerold. Het was één uitleven van jeugdherinneringen in een nooit gehoord tempo. Het was schoon! Plotseling draaide de markt voorbij. „Stop", zei Karel. „Nu gaan we eten in de Schuur". De markt stond stil en we stapten uit. Het woord eten had me weer tot de werkelijkheid terug gebracht. Maar het zou ons niet vergund zijn, zoo aanstonds reeds het

Foto W. A. Smit

**KLEINE GENOEGENS... EN VONDEN HEM TENSLOTTE
IN EEN TECHNISCH GESPREK GEWIKKELD MET PIET,
DEN CHAUFFEUR**

beloofde land binnen te trekken. Want Karel was een tiental meters vooruitgesneld en stapte met zijn stambouder een winkel binnen, terwijl hij Miep en mij wemkte hem te volgen. Het was een winkel, zooals ik nog nooit had gezien. ☼ Meters veterdrop, zuurballen als kinderluchtballons, kaneelstokken als heipalen, lonkten je vriendelijk toe. Je voelde je weer geheel kind. „Deze zaak”, explicieerde Karel, „voorziet alle snoepwinkels van het heele land. Hier haalden we als jongens altijd kaneelstokken”. En de eigenares, gecoiffeerd, maar tegelijk ontdaan door het deftige gezelschap dat haar de eer aandeed de zaak te bezoeken, knikte maar steeds als een bevestiging van al hetgeen hij zei. Het was dus werkelijk waar. ☼ Ondertusschen holde Miep achter Karel tje aan, die geheel overstuur was van al de heerlijkheden, die zoo maar voor het grijpen lagen. Ik was de laatste, die voorzien van een zak trekbrokken en een zuurbal in mijn mond, de winkel verliet. We waren er bijna een kwartier geweest. ☼ „Nu gaan we eten”, zeiden Miep en ik eenstemmig. „Direct!” En weer schoot Karel ettelijke meters vooruit om te verdwijnen in een poort, waarnaast de woorden „Ingang School” prijkten. ☼ „Hier ben ik op school geweest. Even kijken of Mijnheer Jansen er nog is”. Dat vind ik een mooie trek in Karel's karakter: zijn groote aanhankelijkheid aan zijn vroegeren leermeester. Dat hoor je niet veel meer. Niettegenstaande hij honger had — we hadden allemaal honger, dus Karel zeer zeker — is hij eerst zijn ouden onderwijzer gaan opzoeken. ☼ Ik vind het des te mooier van hem, omdat hij me later verteld heeft, dat hij hem vroeger niet kon uitstaan en hem, Jansen, eens met een doos griffels op zijn hoofd heeft getimmerd. De begroeting was allerhartelijkst van beide kanten. Over de doos griffels werd niet meer gesproken. ☼ Miep en ik stonden er bij als stille getuigen. Ik betwijfelde zelfs sterk, of de beide herinnering-ophalers het wel bemerkte zouden hebben, wanneer we stiekum waren weggegaan. Het spijt me, dat ik het toen nog niet wist van die doos met griffels, anders had ik mijnheer Jansen zeker gevraagd, of hij zich dat kon herinneren. ☼ Ik had er geen flauw begrip van, hoe dit gesprek zou moeten eindigen, want als de een zweeg, vischte de ander weer met frisschen moed een nieuwe herinnering op. Plotseling zwegen beiden. Ze schenen uitgeput. Miep en ik zeiden tegelijk: „Tsja, dat is lang geleden”. ☼ Dit scheen de beide geschiedvorschers tot de werkelijkheid terug te roepen. Want tegelijk staken ze een hand uit en klonk het verlossende woord: „Nou ik ben blij, dat ik mijn oude school nog eens heb kunnen zien”. Even hartelijk als de komst was ook het vertrek. ☼ „En nu gaan we eten”, zei Miep. Karel scheen echter tegen zijn natuur in, nog geen behoefte te hebben aan maagversterking. „Even het Begijnhof kijken”. Karel wilde een foto maken, tot groote ontsteltenis van een begijntje, dat klapwiekend met haar handen en bezweringsformules prevelend, in haar cel verdween. ☼ Ik maakte hem duidelijk, dat hij voordeliger een foto van het Begijnhof voor een dubbeltje kon kopen. „En nu naar de Schuur”, zei Karel. „Kan je hier lekker eten, ober? Jongens, dat was vroeger in mijn tijd een ijzer-

winkel”. ☼ We hielden ons hart vast en troonden Karel mee naar het restaurant. Hij scheen echter spijt te hebben, naar de Schuur te zijn gegaan, want opeens wilde hij liever naar Zuid-Holland. Gelukkig hebben we hem zoover gekregen, dat hij dit idee-fixe liet rusten en toen de lunch op tafel kwam, hebben we verder geen kind meer aan hem gehad. ☼ Karel Jr. had intusschen een vriendinnetje ontdekt, waarmee hij zich kostelijk amuseerde, hetgeen in hooge mate er toe bijdroeg, dat schalen en borden in ongeschonden staat behouden bleven. ☼ Van Breda tot het Belgische douanekantoor te Wuestwezel deden zich geen merkwaardige gebeurtenissen voor. De triptiek werd afgeteekend (het was juist de laatste dag), Karel liep even een paar meter de grens over om te kunnen zeggen, dat hij naar België geweest was, de wagen keerde en met een 70 K.M. gangetje ging het weer terug. ☼ De pont aan den Moerdijk lag alweer juist klaar, ziet, het volksgeloof over gelijk-aanbrengende voortekenen mag men niet zoo maar zonder meer met een schamperen glimlach voorbijgaan!) de wagen werd er op gemanoeuvereerd, een reusachtige Panhard volgde nog net op het nippertje en daar ging het weer over de historische wateren, waar eens Jan Willem Friso in verdrongen is. ☼ De eigenaar van de Panhard was inmiddels begonnen een lekke band te cureeren. Het schijnt, dat deze Franschman, gekleed in een sportieve plus-four, de aandacht van Miep had getrokken, althans Karel vroeg, of ze hem (den Franschman natuurlijk) aardig vond. ☼ Karel tje had inmiddels connectie aangeknoopt met een harmonicaspeler en toonde groote belangstelling voor diens instrument. De vrouw van den harmonica-man bood aan den jongenheer te laten fotografeeren met de harmonica. ☼ Aangezien dit echter vermoedelijk eenige onkosten met zich zou hebben gebracht, zagen we hiervan af, temeer daar ik reeds kans gezien had een schitterend snapshot te maken, dat later zeker nog wel eens bekroond zal worden onder den titel van „De aalmoes van het kind” of een dergelijk roerend onderschrift. ☼ Ook Karel zat niet stil en was druk in de weer om geschikte onderwerpen te zoeken om op de plaat te kunnen vastleggen. De resultaten heb ik nooit gezien, waarschijnlijk omdat ze allertreurigst zijn. Ik vraag hem er liever niet naar. De verdere terugreis verliep zonder bijzondere gebeurtenissen. Alleen was Karel tje bijna verdrongen. Tenminste in de verbeelding van Miep. De jongeling had namelijk kans gezien uit het gezichtsveld zijner dierbare ouders te ontsnappen. Miep was de eerste, die hem miste. ☼ „Hemel mannie! Karel tje is weg! Zeg dat ze stoppen!” Karel was echter zoo verstandig, dit bevel niet op te volgen. We vonden hem tenslotte in een technisch gesprek gewikkeld met Piet den chauffeur. ☼ „Zeg Miep”, zei Karel later, toen we thuis aan tafel zaten, je zult zien, dat Arnold er weer een short story of zoo iets van maakt”. „Ja”, antwoordde ik, „dat kon ik wel doen, maar geef me eerst nog een stuk kip, voor je ze alleen opeet”. ARNOLD FRANKEN

Foto W. A. Smit

**KLEINE GENOEGENS... EEN SCHITTERENDE SNAP-
SHOT TE MAKEN, DIE LATER NOG WEL EENS BE-
KROOND ZAL WORDEN**

Het verhaal van een wraakneming

1)

DOOR K. KIRUCHI

Veriaald door J. B. SNELLEN EN J. KUMAKURA

TOEN Suzuki Hachiya 17 jaar was, liet hij zijn geboorteplaats Marugame in Sanshū achter zich om wraak te gaan nemen voor zijn vader. ☞ Maar tot Januari van dat jaar had Hachiya niet geweten dat er een vijand van zijn vader was. ☞ Het feit dat hij zijn vader vóór zijn geboorte verloren had, was in zijn kinderjaren gering verdriet voor hem geweest. En vóórdat hij in Januari van dat jaar de kleeren eens volwassenen aantrok, had Hachiya niet geweten, dat die vader door menschenhand een onnatuurlijken dood gestorven was. ☞ Na afloop van de ceremonie van gembuku¹⁾ riep zijn moeder hem bij zich, vertelde dat zijn vader Yamon door Maegawa Magobei verslagen was en liet Hachiya wraak zweren. Hij keek in de treurige oogen zijner moeder en wist nu ook zelf dat een zware verantwoordelijkheid op hem drukte. ☞ Hachiya, die van zijn 9de jaar af met zijn jongen prins samen geweest was en hem bijna 8 jaar als page gediend had, was een onervaren jongeling die de wereld nog niet kende. ☞ Hij stond in de gunst van den prins, die een jaarouder was dan hij; bijna als vrienden stonden ze tegenover elkaar en nu eens wedijverden zij ongedwongen in het schijfschieten met den boog, dan weer speelden zij ganzenbord; samen gingen ze uit vogeltjes jagen of op verre rijtochten. Als hij, met den jongen prins op dezelfde mat gezeten, de lessen volgde van den ouden geleerde in de letteren van de clan en als ze dan schudden van 't lachen, nadat ze heele-

maal stijf geworden waren, dan was de verhouding van heer en dienaar heelemaal verdwenen. Hachiya was gelukkig en opgeruimd zoolang hij leefde te midden van de groote familie, zooals men dat wisselen het kasteel noemde. Toen hij zeventien jaar en dus volwassen was geworden, werd hem voor 't eerst iets opgelegd dat eene akelige spanning veroorzaakte: hij moest een bepaald persoon gaan dooden. In de derde maand van een jaar in het begin van Kwambun²⁾, trok Hachiya de voor hem ongewone stroosandalen aan en ging geheel alleen op reis om wraak te nemen. Het schip dat voor de pelgrimsreis naar Kompira³⁾ geankerd was in de haven van Tadotsu, nam Hachiya op onder zijn passagiers en, met de zeilen gespannen in den lentewind, die over de binnenzee van Seto woei, vloog het alsof 't over de zee gleed op Osaka af. Hij zat gehurkt met den mast van het schip in zijn rug en met het zwaard Tenshō Sukesada⁴⁾, dat hij van den jongen prins gekregen had, over zijn schouder. ☞ Naarmate hij van het vaste land af ging, bedaarde langzamerhand zijn opgewondenheid. Na de groote opwinding, veroorzaakt door de raadgevingen van zijn strenge

1) gembuku = oorspr. ceremonie van het aantrekken van de kleeren, het opzetten van den hoed van een volwassene en het veranderen van naam als een jong-mensch 15 jaar werd; later alleen het scheren van een lok vóór op het hoofd en het veranderen van naam. 2) Kwambun; in Japan wordt de tijd gerekend met Nengō of regeeringsperiodes. Kwambun duurde van 1661—1672. 3) Kompira, populairere Buddh. godheid. 4) Wapenrustingen, helmen, zwaarden, bogen, krijgen dikwijls namen.

moeder en de woorden van aanmoediging van den jongen prins, wier effect thans ijler werd als een droom, kwam een gevoel van matheid en neerslachtigheid over hem. Het was een pijnlijk gevoel dat een gebeuren van vóór zijn geboorte, en waar hij niets van bewust, zijn verder leven ging beheerschen. Hij had tot nu toe waarlijk niet zoo heel diep over zijn vader nagedacht. Zijn moeder vermeed het woord „vader” in zijn bijzijn te gebruiken, opdat hij zijn vaderloosheid niet al te sterk zou gevoelen. En bovendien, sedert hij bij den jongen prins geroepen was, gevoelde hij geen verplichtingen jegens zijn vader, want hij was rijk en gelukkig. Nu hij zeventien geworden was, moest hij ineens als zoon liefde gevoelen voor een vader waar hij tot dusver niets van afgewist, en als vijand een grooten haat koesteren tegen een zekeren Maegawa, dien hij tot dusver ook niet kende. ☞ Zijn opvoeding en omgeving hadden hem geleerd dat men jegens zijns vaders vijand vijandelijke gezindheid moest hebben. Hachiya stelde zich het gezicht van zijn vijand op allerlei manieren voor. Zijn moeder had dezen Maegawa niet zoo goed gekend. Maegawa en Hachiya's vader waren on-

geëvenaard dikke vrienden geweest, maar nadat Hachiya's vader had getrouwd was, had Maegawa er zooveel mogelijk van afgezien het jonge huishouden te bezoeken. En dus bezocht Hachiya iedereen, die Maegawa gekend had, om te vragen hoe zijn gezicht er uit zag. Vriendelijke mensen deden hun best om Hachiya tevreden te stellen door herinneringen van zeventien, achttien jaren geleden op te diepen. Maar hoezeer hij de oude indrukken van die menschen samen voegde, het gelukte hem niet eene duidelijke voorstelling van de gelaats-

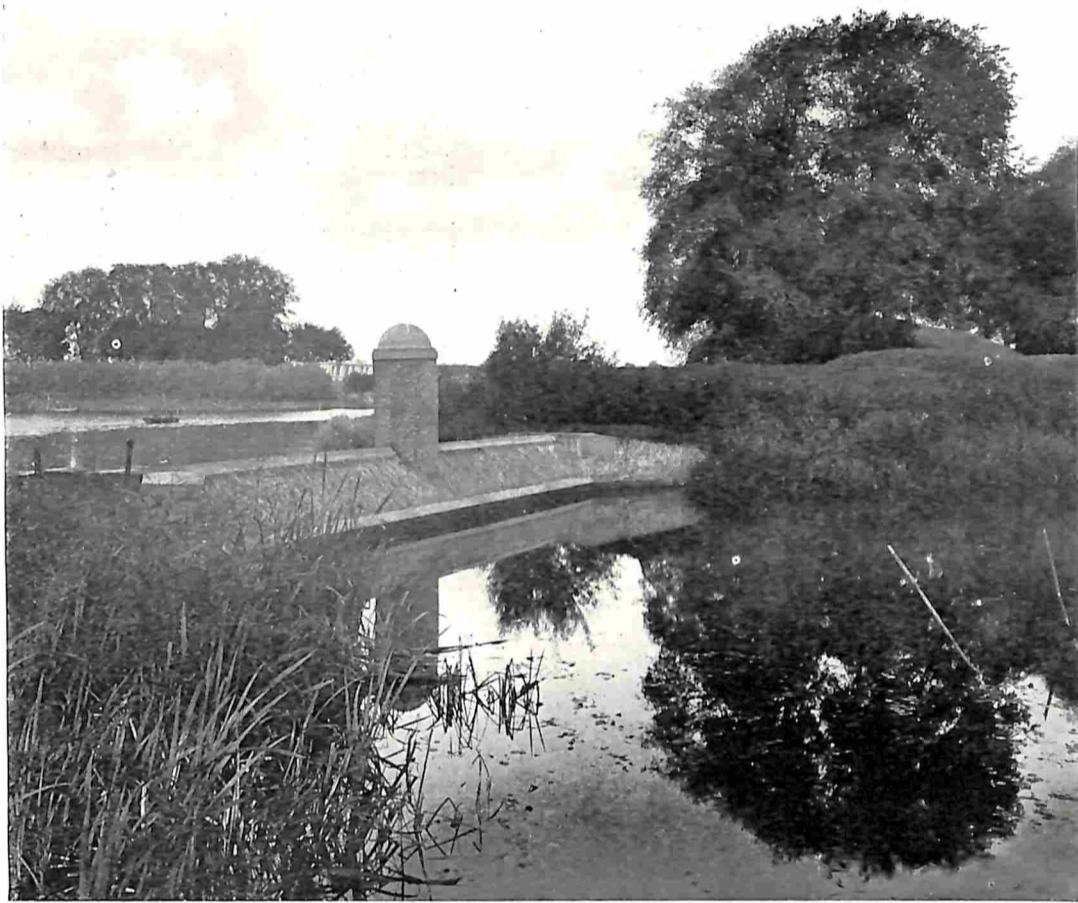

Foto C. Steenbergh

AAN DE WALLEN TE MUIDEN

trekken van zijn vijand te krijgen. Hij nam dus tot voorbeeld het gezicht van Kudō uit de Soga-monogatari, gemaakt door den schilder van de clan, bracht er zelf eenige versierselen op aan, en stelde zich op die manier het gezicht van zijn vijand voor. Hij deed zijn best om het zich zoo gemeen mogelijk in te denken, want als 't gemeen was zou hij ook moed hebben om te dooden. Maar een vlek op de rechterwang was het eenige vaststaande kenteeken van dat gezicht. De boot voer eenigen tijd langs de kust van Sanuki, maar na de haven Takamatsu aangedaan te hebben, spoedde ze zich regelrecht naar Osaka toe. ☞ Hachiya wist niet of de vijand sterk was. Hij had den raad van zijn moeder, om van jongsaf aan vooral de vechtkunst te beoefenen, ter harte genomen, en dus flink leeren schermen. ☞ Omdat hij een vlotte jongen was, had de schermmeester van de clan hem al heel jong het mannelijke groote zwaard leeren hanteeren. ☞ Daar die leermeester voor hem had ingestaan, had Hachiya's moeder hem de zorg voor de wraakneming opgelegd. Die wraakneming maakte hem soms ietwat ongerust, maar meestal stelde hij zich eene schitterende toekomst voor met veel dappere en mooie daden. Hij was zich niet de moeilijkheden van een wraakneming bewust, maar hij was overtuigd dat het iets moois was, dat hem voordeel zou opleveren. Het gelukte hem, in zijn hart voor zijn eigen zaak een zeker fanatisme te wekken.

(Wordt vervolgd)